กระบวนการสร้างตัวหมาย และการให้ความหมายของกิมซิ้น ประติมากรรมรูปเคารพในพื้นที่พิธีกรรม

Graven Image Making Process and Definition of Kim Sin Idolatry Sculpture in Ritual Areas

ปัทมาสน์ พิณนุกูล[1*] เมตตา ศิริสุข[2] และศุภชัย สิงห์ยะบุศย์[3]

Patamas Pinnukul[1*] Mateta Sirisuk[2] and Supachai Singyabuth[3]

[1] ผศ.ดร., คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต 83000

[2] ผศ.ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

[3] ศ.ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์และวัฒนธรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 44150

[1] Asst. Prof. Dr., Faculty of Humanities and Social Sciences, Phuket Rajabhat University, 83000, Thailand

[2] Asst. Prof. Dr., Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Maha Sarakham University, 44150, Thailand

[3] Prof. Dr., Faculty of Fine-Applied Arts and Cultural Science, Maha Sarakham University, 44150, Thailand

* Corresponding author: E-mail address: poy_loso@hotmail.com

(Received: April 21, 2020; Revised: September 27, 2020; Accepted: October 13, 2020)

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “กิมซิ้นกับม้าทรง : ความเป็นเทพกับความเป็นมนุษย์ในพื้นที่พิธีกรรมของคนจีนจังหวัดภูเก็ต” โดยศึกษากิมซิ้นในประเด็นของกระบวนการสร้างตัวหมาย และการให้ความหมายประติมากรรมรูปเคารพในพื้นที่พิธีกรรมงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาคสนามในศาลเจ้า และในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต มีการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ที่เกี่ยวข้องกับการแกะกิมซิ้น และผู้เกี่ยวข้องกับการประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้า การสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมในพื้นที่วิจัย และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คนจีนมีความเชื่อดั้งเดิมเกี่ยวกับการเคารพวิญญาณบรรพบุรุษที่มีอยู่ในธรรมชาติ กลายเป็น “ลัทธิบูชาบรรพบุรุษ” ที่ยึดถือ และปฏิบัติตามบรรพบุรุษจนเป็นคติความเชื่อเกี่ยวกับองค์เทพ นำไปสู่การสร้างกิมซิ้นองค์เทพ เพื่อเป็นศาสนวัตถุที่สร้างคุณค่าทางจิตใจ 2) การสร้างกิมซิ้นเป็นกลวิธีทางการช่างที่ถอดรหัสความเป็นมนุษย์จากตำนานหรือเรื่องเล่าทางประวัติศาสตร์ที่ช่างผู้แกะสลักสร้างให้สอดคล้องกับเรื่องราว ทั้งรูปทรง สัดส่วน ใบหน้า รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ที่สอดคล้องกับองค์เทพนั้น ๆ และ 3) กิมซิ้น สร้างปรากฏการณ์ทางสังคมของคนไทยเชื้อสายจีนผ่านพิธีกรรมในประเพณีกินผักที่ได้สร้างพื้นที่จังหวัดภูเก็ตให้กลายเป็น “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” และเป็นพื้นที่ประดิษฐ์เฉพาะเพื่อการประกอบพิธีกรรม

คำสำคัญ: กิมซิ้น ประติมากรรมรูปเคารพ พื้นที่พิธีกรรม

Abstract

This article is part of a research on “Kim Sin and Ma Song: Deity and humanity in the Chinese ritual areas of Phuket Province” by studying Kim Sin idolatry on the issues of graven image making process and the definition of idolatry sculpture in the ritual areas of Phuket Vegetarian Festival. Therefore, the researcher collected the field data in the shrine during Phuket Vegetarian Festival by means of in-depth interviews in regard to Kim Sin image sculpture and those devotees involved in performing rituals in the shrine through participatory observation and non-participatory observation within the research areas resulting in the form of descriptive research. The results revealed that 1) Chinese people have traditional beliefs in respecting ancestral spirits that exist in nature becoming an “Ancestral Worship of Spirits Sect” which holds and obeys ancestors ancestors by worshipping Godlike idols, which leads to the making of Kim Sin idolatry to be an image that creates spiritual value, 2) The creation of Kim Sin is a carving technique that deciphers humanity from myths or historical tales that the carver created in accordance with the story, including shapes, proportions, faces as well as the use of symbols corresponding to such God, and 3) Kim Sin creates social phenomena of the Thai Chinese through rituals as in the vegetarian festival that has made Phuket the “Sacred Place” particularly dedicated to performing rituals.

Keywords: Kim Sin, Idolatry Sculpture, Ritual Area

บทนำ

“กิมซิ้น” เป็นเทวรูปของคนจีน เป็นวัตถุมงคลในรูปแบบประติมากรรม มีลักษณะเป็นสามมิติลอยตัว ซึ่งเกิดจากแกะสลักไม้ การหล่อ และการปั้นจากวัสดุหลากหลายชนิด มีการประจุความหมายให้มีนัยยะของความเป็นเทพเจ้าจีนที่มีความทับซ้อนทางสัญญะ เป็นตัวหมายหรือตัวแทน (Signifier) ขององค์เทพเจ้าในอีกมิติหนึ่ง โดยคนจีนเชื่อว่า ดวงวิญญาณองค์เทพมีพลังอำนาจสิงสถิตอยู่ ณ สถานที่ที่ประดิษฐานไว้ หรือประจำศาลเจ้าที่คนภูเก็ตเรียกว่า “อ๊าม” ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะ ในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต

การจัดสร้างกิมซิ้นจึงเป็นสัญลักษณ์เพื่อแสดงออกถึงการเคารพบูชา และใช้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของคนจีน รวมถึง คนไทยเชื้อสายจีน โดยกิมซิ้นองค์เทพแต่ละองค์มีที่มาจากเทพดั้งเดิมตามตำนานเทพตามวรรณกรรมท้องถิ่น เทพที่เป็นพระสงฆ์ นักพรต บุคคลสำคัญ และเทพที่เป็นขุนศึกหรือขุนนางในยุคสมัยต่าง ๆ นอกจากนี้ ยังมีการสร้างความหมาย และการให้ความสำคัญกับองค์เทพโดยไม่มีการแบ่งแยกศาสนาลัทธิ หรือความเชื่อ ทั้งความเชื่อแบบพุทธศาสนานิกายมหายาน เต๋า ขงจื้อ และความเชื่อท้องถิ่นดั้งเดิม แสดงให้เห็นถึงบทบาทการผสมผสานเชื่อมโยงกันระหว่างวัฒนธรรมของไทย และจีน รวมไปถึง ความสัมพันธ์ในด้านวิถีชีวิตของผู้คน

มนุษย์ได้สร้างลักษณะปรากฏการณ์ทางสัญญะในคติความเชื่อเกี่ยวกับกิมซิ้นให้เป็น “Signifier” รูปสัญญะในความหมาย “รูปเคารพ” ที่แสดงออกทางวัตถุ – รูปธรรมอันเป็นสิ่งสมมุติ และได้ประจุความหมายให้กลายเป็น “Signified” ว่า “ความเป็นเทพ” ซึ่งเป็นความเชื่อทางอุดมคติที่เป็นนามธรรมเพื่อสื่อความหมายของสัญลักษณ์ (Symbol) ด้วยการใส่รหัสความหมายในฐานะองค์เทพที่ศักดิ์สิทธิ์ [1] ด้วยการตีความจากตำนานเรื่องเล่า คติ ความเชื่อ ที่มาของเหตุการณ์ที่แตกต่างกัน รวมถึง ภูมิหลังต่าง ๆ ที่แสดงถึงความเป็นเทพโดยการสื่อความหมาย และเผยแพร่ผ่านการเขียนเล่าเรื่องแบบลายลักษณ์อักษร ทั้งเชิงวิชาการ และสำนวนต่าง ๆ จนนำมาสู่การเชื่อมโยงกับการดำเนินวิถีชีวิตในสังคม วัฒนธรรมของกลุ่มคนจีน กลายเป็นการนับถือบูชาองค์เทพผ่านการสร้างกิมซิ้น การแสดงสัญลักษณ์ของรูปเคารพทางศาสนาในกระบวนการสร้างสรรค์หลากหลายรูปแบบ และผ่านกระบวนการประจุความหมายให้กลายเป็นตัวแทนองค์เทพที่ศักดิ์สิทธิ์ภายใต้การประกอบพิธีกรรมป้ายชิดแช้

การประจุความหมายโดยมีองค์เทพเข้าประทับร่าง “ม้าทรง” เป็นผู้ประกอบพิธีกรรมการเบิกเนตร เรียกว่า “การเตี๊ยมง่าน” และร่วมกับ “ฮวดกั้ว” เป็นผู้ประกอบพิธีกรรม ซึ่งปัจจุบันความศรัทธาของผู้คนที่มีต่อกิมซิ้นมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากกิมซิ้นที่ประดิษฐานอยู่ในศาลเจ้าต่าง ๆ ทั่วทั้งจังหวัดภูเก็ตที่มีจำนวนนับพันองค์ รวมทั้ง ชื่อขององค์เทพที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แสดงถึงความศรัทธา และการให้ความสำคัญต่อองค์เทพนั้น ๆ ส่งผลให้เกิดปรากฏการณ์พื้นที่ทางสังคมของคนจีน และทางสัญญะในอำนาจของสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่เป็นปัจจัยสำคัญในการสืบสานพิธีกรรมตามประเพณีซึ่งช่วยรักษาคติความเชื่อดั้งเดิมของบรรพบุรุษ

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญในการศึกษากระบวนการสร้างตัวหมาย และการให้ความหมายของกิมซิ้นประติมากรรมรูปเคารพในพื้นที่พิธีกรรมของจังหวัดภูเก็ต ในประเด็นของกิมซิ้นกับคติความเชื่อของคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต กิมซิ้นกับกระบวนการสร้างรูปลักษณ์ที่เป็นตัวหมายและการประจุความหมาย และกิมซิ้นกับบริบทในพื้นที่พิธีกรรมของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งผลจากการวิจัยแสดงให้เห็นถึงคติความเชื่อ พิธีกรรมในกระบวนการสร้างกิมซิ้น และการให้ความหมายของกิมซิ้น ซึ่งเป็น

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในพื้นที่พิธีกรรมงานประเพณีกินผัก เป็นการยกระดับการอธิบายปรากฏการณ์ของกิมซิ้นกับม้าทรงในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านศิลปกรรม วรรณกรรม ความเชื่อ เป็นต้น

ระเบียบวิธีการศึกษา

งานวิจัยเรื่องนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เน้นการศึกษาวิเคราะห์กิมซิ้นผ่านประติมากรรมรูปเคารพ โดยศึกษากิมซิ้นองค์เทพที่บรรพบุรุษคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ตเคารพ ศรัทธา และเป็นองค์เทพ ที่มีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ จำนวน 5 องค์ ได้แก่ 1) กิมซิ้นองค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย หรือองค์เทพหล่าวเอี๋ย 2) กิมซิ้นองค์เทพตงต๋านหง่วนโส่ย หรือองค์เทพนาจา 3) กิมซิ้นองค์เทพเฉ่งจุ้ยจ้อซือ หรือองค์เทพจ้อซือกง 4) กิมซิ้นองค์เทพเฮียบเที้ยนไต่เต่ หรือองค์เทพกวนอู และ 5) กิมซิ้นองค์เทพเทียนซ่งเส้งโบ้ หรือองค์เทพม่าจ้อโป๋ และศึกษาการประจุความหมายในพื้นที่พิธีกรรมของศาลเจ้าในจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ 1) ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ยเต้าโบ้เก้ง 2) ศาลเจ้าซัมส้านเที่ยนเฮวกิ๋งหรือศาลเจ้าแม่ย่านาง 3) ศาลเจ้าเฮียบเทียนเก้งกวนเต้กุน (สะปำ) และ 4) ศาลเจ้าซุ่ยบุ่นต๋อง หรือศาลเจ้าหล่อโรง โดยเน้นการเก็บข้อมูลด้วยการปฏิบัติการวิจัยสนาม ศึกษาเชิงประจักษ์ในงานประเพณีกินผักในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต ใน พ.ศ. 2560 – 2561 การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วมการสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วย ช่างแกะสลักไม้กิมซิ้น ผู้ประกอบพิธีกรรมในศาลเจ้า ม้าทรงผู้เชี่ยวชาญด้านวัฒนธรรมจีน รวมทั้งการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยวิเคราะห์ข้อมูลผ่านแนวคิดสัญวิทยา (Semiology) และมายาคติ (Myth) และนำเสนอผลการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษา

ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษากระบวนการสร้างตัวหมาย และการให้ความหมายของกิมซิ้นประติมากรรมรูปเคารพในพื้นที่พิธีกรรม ออกเป็น 3 ประเด็น ตามที่กำหนดไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. กิมซิ้น : คติความเชื่อของคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต

คนจีนมีวัฒนธรรมที่วิวัฒนาการมายาวนานตั้งแต่ยุคบรรพกาล ก่อนสมัยประวัติศาสตร์ โดยมีความเชื่อพื้นฐานดั้งเดิมเกี่ยวกับมโนทัศน์เรื่องวิญญาณ การเคารพเทพเจ้า ซึ่งเป็นวิญญาณอมตะที่มีอยู่เหนือธรรมชาติ และวิญญาณบรรพบุรุษที่ล่วงลับไปแล้ว มีการสื่อความหมายผ่านสัญลักษณ์ เริ่มตั้งแต่กำเนิดระบบจักรวาล และตำนานการสร้างโลก สร้างมนุษย์ และสร้างสัตว์ เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติต่าง ๆ เป็นยุคเทวะบุพกาลหรือเทพปกรณัม สอดคล้องกับ กำจร สุนพงษ์ศรี [2] ให้ข้อมูลว่า สมัยราชวงศ์ซางของจีนมีความเชื่อเกี่ยวกับลัทธิวิญญาณบรรพบุรุษ การบูชาบวงสรวงเทพเจ้า ด้วยการผลิตภาชนะเครื่องสำริดลวดลายสัตว์ที่แฝงความหมายนัยสัญลักษณ์ เพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรม การบูชาบรรพบุรุษ ลัทธิขงจื้อ และลัทธิเต๋าที่เริ่มก่อร่างขึ้นในสมัยปลายราชวงศ์โจวกลายเป็นพื้นฐานในการผลิตองค์เทพเจ้าต่าง ๆ จนกลายเป็นความเชื่อเรื่องเทพปกรณัม เทพยดาฟ้าดิน ไสยเวท ดวงวิญญาณ และองค์เทพ โดยศาสนามีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่นกับความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจเหนือธรรมชาติ ซึ่งศาสนาได้โยงใยกับพื้นที่ทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และความเชื่อทางศาสนา รวมทั้ง ยังสัมพันธ์กับโลกทัศน์ ค่านิยม ตลอดจนพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีอิทธิพลแทรกซึมเข้าสู่ทุกปริมณฑลของสังคม วัฒนธรรม และประสบการณ์ชีวิตของมนุษย์ ดังที่ ไทเลอร์ กล่าวว่า ศาสนา คือ ความเชื่อในดวงวิญญาณทั้งหลายที่เกี่ยวพันเชื่อมโยงโดยตรงกับความศักดิ์สิทธิ์ และอำนาจเหนือธรรมชาติ

ดังนั้น ศาสนา คือ การบวงสรวงบูชาดวงวิญญาณเทพเจ้า หรือการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างมนุษย์กับอำนาจศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย ซึ่งมนุษย์เชื่อว่า สามารถควบคุมหรือมีอิทธิพลเหนือวิถีทางของธรรมชาติ และวิถีชีวิตของมนุษย์ [3]

ความเชื่อดังกล่าวส่งผลต่อคนจีนที่อพยพเข้ามาภูเก็ตที่ต่างมีความเชื่อ และยกย่องศรัทธาองค์เทพเจ้าสืบตามบรรพบุรุษ มีการนำ “เฮี้ยวฮู้” ผงธูปที่เกิดจากการจุดธูปบูชา หรือกิมซิ้นขนาดเล็กขององค์เทพเจ้าต่าง ๆ ที่ติดตัวมามาประดิษฐานไว้ที่ตั๋วภายในบ้านเรือนของตนเอง เพื่อขอพร และเป็นที่พึ่งทางใจ และแม้ผู้ที่ไม่มีกิมซิ้นก็มีการกราบไหว้วิงวอนต่อองค์เทพที่ตนเคารพนับถือเพื่อให้ประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน มีฐานะมั่นคง เมื่อมีฐานะ มีกำลังเพียงพอก็มีการสร้างกิมซิ้นองค์เทพนั้น ๆ ขึ้นเพื่อการเคารพบูชา รวมถึง อาจนำไปประดิษฐานไว้ภายในศาลเจ้าของชุมชนเพื่อให้ผู้มีจิตศรัทธาคนอื่น ๆ ได้กราบไหว้ขอพร สมหวัง ชื่นพิมลชาญกิจ [4] กล่าวว่า ศาลเจ้าปุดจ้อที่ตั้งอยู่ในบริเวณหมู่บ้านจุ้ยตุ่ย เดิมเป็นพื้นที่ตั้งศาลเจ้าเต้กุน (กวนอู) โดยพ่อค้าที่เดินทางค้าขายทางเรือมาจากเมืองปีนังประเทศมาเลเซีย เมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานที่เกาะภูเก็ต ได้นำกิมซิ้นองค์เทพเฮียบเที้ยนไต่เต่ (เทพกวนอู) ที่ประดิษฐานอยู่ในเรือขึ้นมาประดิษฐานไว้บนศาลเจ้าเล็ก ๆ ที่สร้างขึ้นริมน้ำ เพื่อให้ชาวเรือได้สักการะเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

กิมซิ้นขององค์เทพต่าง ๆ ที่อยู่ภายในศาลเจ้าส่วนใหญ่มีการผสมผสานขององค์เทพทั้งแบบพุทธนิกายมหายาน เต๋า และขงจื้อ รวมทั้ง ในรูปแบบความเชื่อท้องถิ่นดั้งเดิม อันแสดงให้เห็นถึงมิติความสัมพันธ์และการผสมผสานเชื่อมโยงระหว่างวัฒนธรรมไทย และจีนที่ปรากฏในวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนมาอย่างต่อเนื่อง สมชาย มนูจันทรัถ [5] กล่าวว่า ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความเชื่อในองค์รวมแบบตรีศาสน์ของคนจีน ซึ่งปรากฏทั้งในศาลเจ้าแบบเต๋า และวัดในพุทธศาสนามหายานแบบจีนด้วย การจะทราบได้ว่าเทพองค์นั้น ๆ เป็นองค์เทพในศาสนาใดอาจสันนิษฐานได้เบื้องต้นจากรูปลักษณ์ของกิมซิ้น จากยศศักดิ์ ตำแหน่ง และสถานภาพ ซึ่งปรากฏอยู่ท้ายพระนามขององค์เทพ เช่น องค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย องค์เทพกวนอิมผ่อสาด องค์เทพเตียวฮู้เทียนซื้อ เป็นต้น คำว่า “หง่วนโส่ย” หมายถึง สถานะที่ได้รับการสถาปนาเป็นขุนพล หรือจอมพล จึงเป็นเทพตามศาสนาขงจื้อ “ผ่อสาด” หมายถึง โพธิสัตว์ จึงเป็นเทพในพุทธศาสนามหายานแบบจีน และ“เทียนซื้อ” หมายถึง สถานะเป็นราชครูสวรรค์ จึงเป็นเทพในศาสนาเต๋า เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีคำอื่น ๆ อีก เช่น ซ่งเต่ ไต่เต่ เหนียวเหนียว ฮูดจ้อ จ้อซู โล้กู้น เป็นต้น อย่างไรก็ตาม องค์เทพส่วนใหญ่มีพระนามเรียกขานที่หลากหลายตามความเชื่อของผู้คนในแต่ละท้องถิ่น การศึกษาเรียนรู้ประวัติองค์เทพจึงเป็นสิ่งที่ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเรื่องราวขององค์เทพอย่างแท้จริง ทั้งนี้ พุทธศาสนานิกายมหายาน เต๋า และขงจื้อที่ผสมผสานกลืนกลายเป็นตรีศาสน์ ส่งผลให้เกิดองค์เทพเจ้าตามความเชื่อของคนจีนขึ้นเป็นจำนวนมาก ทั้งเทพตามคติความเชื่อในตำนาน เรื่องราวทางประวัติศาสตร์ นิทาน และวรรณกรรมท้องถิ่นที่กล่าวถึงองค์เทพเจ้า เซียน นักพรต ขุนศึก และขุนนางที่ได้รับการสถาปนาเป็นเทพเจ้า โดยมีการสร้างความหมายในความทรงจำเหล่านั้นในรูปแบบศิลปกรรม ประติมากรรม มีขั้นตอน และกระบวนการผ่านพิธีกรรมให้เกิดความเป็นตัวแทนหรือภาพแทนองค์เทพที่ศักดิ์สิทธิ์

2. กิมซิ้น : กระบวนการสร้างรูปลักษณ์ที่เป็นตัวหมาย และการประจุความหมาย

“กิมซิ้น” เป็นสัญลักษณ์ในรูปจำลอง ฌอง โบดริยาร์ด [6] กล่าวถึง “Simulacre” ภาพเสมือนจริง ภาวะที่ภาพจำลอง (Simulation) ว่า เป็นเพียงภาพมายา หรือรูปบูชา (Idol) เป็นตัวแทนที่ถูกแยกตัวจากความจริง ทำให้สังคมกลายเป็นพื้นที่แห่งสัญลักษณ์ที่มีความสัมพันธ์ในโลกของภาพมายา (Images) และสัญญะ

ในวิถีการผลิต ถูกแทนที่ด้วยรหัสการผลิต (Code of Production) ด้วยกระบวนการสร้างความหมาย และการแสดงรูปลักษณ์ “ตัวแทน” (Represent) ขององค์เทพจากช่างประติมากร ที่ต้องแสดงคุณสมบัติ และทิพยภาวะขององค์เทพแต่ละองค์ที่แตกต่างกัน ด้วยหลักทางประติมานวิทยา (Iconography) ด้านศาสตร์ศิลป์ที่ว่าด้วยรูปแบบกระบวนการสร้างทางศิลปกรรม เทคนิควิธีการกลายเป็นสัญลักษณ์วัตถุทางธรรม กิตติ วัฒนะมหาตม์ [7] กล่าวถึงสัญลักษณ์ทางวัตถุว่า เป็นรูปเคารพเสมือนที่สิงสถิตขององค์เทพ ด้วยองค์เทพทรงมีกายทิพยฐานะสูงที่มิอาจสิงสถิตอยู่ในโลกมนุษย์ได้ แต่อยู่ในอีกมิติของเทวโลก มนุษย์จึงได้สร้างสัญญะทางวัตถุทำหน้าที่เป็นสื่อกลาง (Medium) ระหว่างองค์เทพกับผู้บูชาซึ่งอยู่คนละฐานะมิติที่เป็น Interactive ซึ่งสามารถเชื่อมโยงระหว่างโลกสวรรค์ และโลกมนุษย์

ดังนั้น เมื่อเกิดเป็นรูปเคารพจึงต้องมีวิธีการปฏิบัติต่อรูปเคารพที่เป็นเครื่องหมายสัญลักษณ์ทางการประกอบพิธีกรรม เป็นวิธีการทำให้บรรลุผลตามที่ต้องการรูปเคารพ และผ่านพิธีกรรมจึงเป็นสื่อกลางในการเชื่อมต่อระหว่างโลกสวรรค์กับโลกสามัญ อย่างไรก็ตาม พิธีกรรมเป็นเพียงกฎระเบียบที่พึงปฏิบัติต่อวัตถุสัญลักษณ์หรือรูปเคารพ เป็นช่วงที่นำไปสู่การน้อมนำให้เกิดความศรัทธาที่เป็นเสมือนปราการหรือเครื่องหมายย้ำเตือนต่อการดำเนินวิถีแห่งศาสนา ดังภาพที่แสดงความเชื่อมโยงระหว่างคติความเชื่อของกิมชิ้นองค์เทพต่าง ๆ และระบบแห่งสัญญะของกิมชิ้น ซึ่งดัดแปลงมาจากรูปแบบของเฟอร์ดินานด์ เดอ โซซูร์ (1857 - 1912) ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 ความเชื่อมโยง และระบบแห่งสัญญะของกิมชิ้น

กิมชิ้น เป็นวัตถุรูปธรรมสิ่งสมมุติแทนองค์เทพที่ถอดแบบมาจากลักษณะทางอุดมคติที่ประกอบสร้างขึ้นจากความเชื่อ และคติธรรม ปรัชญาความเป็นสัญญะที่ใส่ความคิดนี้ คือ การเป็นรูปแทนความคิดทางรูปธรรมของวัตถุที่ประกอบกับตัวหมายนั้น ๆ กล่าวอีกนัยยะ คือ กิมชิ้นทำให้ระลึกถึงคุณงามความดีขององค์เทพ ซึ่งโดยเนื้อแท้แล้ววัตถุไม่ใช่องค์เทพแต่เป็นเพียงสิ่งสมมุติที่แฝงไว้ด้วยความหมาย และสิ่งที่เกิดจากกิมชิ้นองค์เทพ คือ ความเข้าใจด้วยปัญญาความรู้ที่จะนำไปใช้ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสิ่งสมมุตินั้น และเมื่อทำความเข้าใจชนิดประเภทของสัญญะ และสามารถจำแนกความหมายทางสัญญะต่าง ๆ ที่สื่อออกมาในรูปแบบต่าง ๆ แล้ว ทำให้เข้าใจระบบกฎเกณฑ์ หน้าที่ วิถีแห่งสัญญะ ตลอดจนลักษณะบทบาทเพื่อไม่ให้ถูกครอบงำด้วยมายาคติที่บิดเบือน หรือหลงงมงายไปจากเนื้อแท้ของสิ่งเหล่านั้น

การทำความเข้าใจกิมชิ้นที่เป็นรูปแทนขององค์เทพ โดยกระบวนการสร้างตัวหมาย และการประจุความหมายของกิมชิ้นประติมากรรมรูปเคารพในพื้นที่พิธีกรรม สามารถนำเสนอเป็นประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 รูปลักษณ์ และความหมายภาพแทนขององค์เทพจากคติความเชื่อ

ความสัมพันธ์ของรูปลักษณ์กับความหมายของรูปแทนองค์เทพ (รูปสัญญะ - ความหมายสัญญะ) มีความสำคัญกับกระบวนการสร้างภาพแทน (รูปแบบ) ที่นำไปสู่การสร้างกิมซิ้น ความหมายทางอุดมคติธรรมและความเชื่อว่าด้วยพันธกิจของวรรณกรรมจีน ตำนานเรื่ององค์เทพที่ผูกโยงกับบริบททางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ซึ่งแนวคิดของโรล็องด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ว่าด้วยมายาคติ (Myth) ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะหนึ่งของกระบวน “การสื่อความหมาย” (Signification) ด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นวาทะของมายาคตินั้น ไม่จำเป็นว่าต้องเกาะอิงอยู่กับภาษา สำนวนต่าง ๆ แต่แฝงอยู่ในวัตถุ สิ่งของมงคล และปรากฏการณ์ โดยมีเงื่อนไขที่สิ่งใดสิ่งหนึ่งกลายสถานะเป็นมายาคติ เมื่อมนุษย์เป็นผู้กำหนดการสร้างความหมายทางมายาคติให้สัมพันธ์ ผูกพันกับการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอย่างแน่นแฟ้นในฐานะเป็นบริบททางประวัติศาสตร์ที่กำหนดการดำรงอยู่ของมัน [8] ดังนั้น มายาคติมีลักษณะเหมือนภาษาที่สื่อความหมายทาง “สัญญะ” ซึ่งอิงอยู่กับสัญวิทยา นั่นคือ การสร้างวาทะแห่งมายาคติ นั่นคือ การที่สังคม วัฒนธรรมเข้าแทรกแซง และสร้างความหมายของคุณค่านั้น

ดังนั้น ความหมายภาพแทนเกิดจากการเลียนแบบรูปลักษณ์ อัตลักษณ์ (Identity) ความเป็นปัจเจกของภาพหรือบุคคลที่มีความเชื่อว่ามีคุณสมบัติพิเศษเฉพาะตัวตน ที่เชื่อมต่อ และสัมพันธ์กับสังคม ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่ และระบบ อาจแสดงอัตลักษณ์ของการใช้สัญลักษณ์เพื่อให้เกิดอีกด้านหนึ่งของอัตลักษณ์กับมิติภายใน [9] โดยผู้วิจัยตีความหมายออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ เนื้อหา (คติความเชื่อ คติธรรม) รูปแบบ (ลักษณะทางอุดมคติ) และกิมซิ้น (รูปธรรม) เพื่อเป็นเครื่องหมายบ่งบอกถึงความหมาย และรูปร่างลักษณะของวัตถุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ รวมถึง มีการสอดแทรกคติปริศนาธรรมเป็นนัยยะ ตลอดจนใช้เป็นเครื่องมือทางเทวศาสตร์ในการถ่ายทอดพลัง และเทวานุภาพขององค์เทพส่งผ่านถึงผู้ศรัทธาที่มีบทบาทสำคัญในประเพณีกินผัก และกิมซิ้นที่ประจุความหมายผ่านความทรงจำ แต่ละองค์ถือเป็นตัวแทนองค์เทพที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะ ในแง่ของการเป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจ และกล่อมเกลาผู้คนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม ซึ่งผู้วิจัยนำคติความเชื่อมาประกอบเพื่อทำความเข้าใจ อธิบายความเป็นมนุษย์ ความเป็นเทพของแต่ละองค์เทพทั้ง 5 ดังนี้

2.1.1 องค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย หรือองค์เทพหล่าวเอี๋ย ตามตำนานแม่ทัพเตี่ยนมีหน้าที่สำคัญช่วง “ความเป็นมนุษย์” ด้วยการสอนศิลปะการแสดงงิ้ว เป็นขุนนางฝ่ายบุ๋น และเป็นแม่ทัพทำศึกสงครามกับกบฏ จนดำรงตำแหน่งเป็นแม่ทัพ และเป็นขุนนางฝ่ายบู๊ จึงมีความสามารถทั้งด้านศิลปะการแสดงงิ้ว และการปกครอง ด้วยคุณงามความดีที่ได้ทำไว้ จึงได้รับการสถาปนาให้อยู่ในฐานะ “ความเป็นเทพ” ตามหลักศาสนาขงจื้อ องค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ยเป็นที่ยกย่องนับถือของชาวคณะงิ้วจีนทางตอนใต้ในฐานะเป็นเทพปรมาจารย์ด้านศิลปะ และในช่วงเวลาที่คณะงิ้วเข้ามาแสดงในพื้นที่ภูเก็ตได้มอบกิมซิ้นองค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ยให้คนในพื้นที่เคารพบูชา และประกอบพิธีกรรมในงานประเพณีกินผัก องค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย จึงเป็นสัญลักษณ์การประกอบพิธีกรรมงานประเพณีกินผักจากอดีตมาถึงปัจจุบัน

2.1.2 องค์เทพตงตำนหง่วนโส่ย หรือองค์เทพนาจา ตามตำนานถือเป็นเทพตั้งเดิมบนสรวงสวรรค์ในศาสนาเต๋า ก่อนที่กำเนิดในโลกมนุษย์อีกครั้ง ซึ่งก็ยังคงมีอิทธิฤทธิ์ และมีของวิเศษประจำกายมาตั้งแต่เกิด เป็นองค์เทพสำคัญที่เป็นขุนพลซึ่งได้รับการแต่งตั้งให้เป็น 1 ใน 36 ขุนพลสวรรค์ เป็นผู้ควบคุมกองทัพสวรรค์กองกลาง และเป็นเทพที่ทุกศาลเจ้าต้องมีกิมซิ้นปรากฏให้เห็น ทั้งนี้ เป็นเทพที่ได้รับความนิยมและความศรัทธาเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้คนในพื้นที่เมืองภูเก็ตต่างเคารพบูชา และยังได้รับความนิยมอย่างมากในการเข้าประทับร่างม้าทรง ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการประกอบพิธีกรรมงานประเพณีกินผัก

2.1.3 กิมซิ้นองค์เทพเฉ่งจุ้ยจ้อซือหรือองค์เทพจ้อซือกง ตามตำนานพระสงฆ์เฉ่งจุ้ยจ้อซือเป็นพระที่ศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้านที่ประกอบประกอบพิธีขอฝน และคอยช่วยเหลือสรรพชีวิต ด้วยความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติที่เป็นแก่นสารแห่งโลกธรรม ทรงใช้สติแก้ปัญหาให้ชาวบ้าน ถือเป็นเทพแห่งปัญญาบรรลุญาณ อันหมายถึง ผู้สำเร็จธรรมชั้นสูงเทียบได้กับพระอรหันต์

2.1.4 องค์เทพเฮียบเที้ยนไต่เต่ หรือองค์เทพกวนอู เป็นองค์เทพที่มาจากวรรณกรรมอิงประวัติศาสตร์เรื่องสามก๊ก เป็นผู้มีอิทธิฤทธิ์ กล้าหาญ ยุติธรรม มีฝีมือเชิงยุทธ์ และชำนาญในการสงคราม จึงได้รับการยกย่องให้เป็นเทพแห่งการสงคราม ส่งผลให้เกิดความศรัทธาด้วยรูปลักษณ์ที่น่าเกรงขามของกิมซิ้นองค์เทพที่ได้รับการสืบทอดจากบรรพบุรุษ ที่มีความเชื่อเรื่องการเสริมบารมี ดวงชะตา นอกจากนี้ ยังเป็นองค์เทพที่ผู้คนจำนวนมากให้ความเคารพนับถือ โดยเฉพาะ ผู้มีอาชีพค้าขาย เพราะเป็นตัวอย่างที่สำคัญด้านความซื่อสัตย์ ยุติธรรม และความจงรักภักดี จึงมีกิมซิ้นองค์เทพเฮียบเที้ยนไต่เต่ ปรากฏให้เห็นเป็นจำนวนมาก ทั้งตามบ้านเรือน และในศาลเจ้าทั่วไป

2.1.5 องค์เทพเทียนซ่งเส้งโบ้ หรือองค์เทพม่าจ้อโป๋ ความเชื่อความศรัทธาที่มีต่อองค์เทพเทียนซ่งเส้งโบ้ เกิดจากกลุ่มพ่อค้า นักเดินเรือ และชาวทะเล รวมถึง กษัตริย์ในรัชสมัยต่าง ๆ ของจีนที่ยกย่องเทิดทูนให้มีฐานะของความเป็นเทพ และเลื่อนยศศักดิ์สูงขึ้นตลอดมา จนเป็นสมเด็จพระราชินีแห่งสวรรค์ที่คอยประทานพรคุ้มครองช่วยเหลือมวลมนุษย์จากอันตรายในการเดินเรือที่ต้องฝ่าคลื่นทะเล และภัยจากโจรสลัดที่คอยปล้นชิงทรัพย์สิน จึงมีการสร้างกิมซิ้น และศาลเจ้าขององค์เทพเทียนซ่งเส้งโบ้ให้ผู้คนได้กราบไหว้เป็นที่พึ่งทางใจ

กิมซิ้นขององค์เทพทั้ง 5 องค์ เป็นวัตถุรูปเคารพที่แสดงสัญลักษณ์ทางศาสนา แสดงถึงคติความเชื่อที่สะท้อนผ่านประติมากรรมรูปเคารพว่า กิมซิ้นเป็นสิ่งสมมุติแทนองค์เทพเจ้าจีนที่ถอดแบบมาจากลักษณะทางอุดมคติ และสร้างความหมายสัญลักษณ์ผ่านรูปแบบ รูปทรง วัตถุที่ประกอบสร้างขึ้นมาจากมายาคติความเชื่อ และกิมซิ้นในคติความเชื่อทางศาสนาของจีนที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นสัญลักษณ์ของการเคารพกราบไหว้ระลึกถึง เป็นการย้ำเตือนสติ และนำไปสู่ปรัชญาการดำเนินชีวิต

2.2 กระบวนการสร้างกิมซิ้นจากคติความเชื่อเกี่ยวกับองค์เทพศักดิ์สิทธิ์

กระบวนการสร้าง “กิมซิ้น” ทำให้เห็นระบบทางโครงสร้างที่มาของความหมาย เนื้อหา รูปแบบ และกิมซิ้น เป็นการถอด และการตีความหมายทางสัญญะ เมื่อพิจารณาจากสัญวิทยา มายาคติ ความเชื่อของคนจีนที่ผสมผสานความเชื่อทางไสยศาสตร์ ทำให้เห็นถึงพื้นฐานทางทัศนคติ ต้นแบบของการประกอบสร้างกิมซิ้นด้วยการประจุความหมาย การใส่รหัสทางความคิดในอุดมคติ กระบวนการผลิต สร้างรูปสัญญะความพิเศษและความศักดิ์สิทธิ์ของมวลสาร เป็นการสร้างตัวตนทางวัฒนธรรม สังคม การใช้ต้นทุนทางวัฒนธรรม และภูมิปัญญาดั้งเดิม ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ [10] กล่าวถึงวัตถุทางศิลปะว่า ผสมผสานด้วยสื่อกับเครื่องหมายสัญลักษณ์ (Sign and Symbol) ปรากฏในศิลปะทุกแขนงทั้งสมัยโบราณ และปัจจุบัน โดยมนุษย์เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานตามจินตนาการให้เป็นวัตถุที่มีสุนทรียภาพ ใช้วัสดุที่มีลักษณะเหมาะสม และอาศัยความเชื่อเกี่ยวกับรูปทรงแฝงอยู่ตามสัญลักษณ์ ดังนั้น การสร้างกิมซิ้นจึงเป็นสัญญะของการเคารพบูชา และเพื่อต้องการเรียกความศรัทธาปลุกกระแสความนิยมของรูปเคารพแต่ละองค์ตามความเชื่อของคนจีนที่มีลักษณะเฉพาะตัวในรูปแบบ Art Style ซึ่งเป็นผลมาจากเจตนาของช่างผู้ประกอบสร้าง ดังนี้

2.2.1 ที่มาของการประกอบสร้างกิมซิ้น

1) การสร้างภาพจากโลกอุดมคติของช่าง (การจินตนาการ) เป็นการสร้างจากการนิมิตฝัน อันเป็นภาพความทรงจำที่เกิดขึ้น และกลายเป็นภาพความในใจ แสดงถึงรูปสัญญะทางภาษาภาพตามรูปแบบจากคำบอกเล่า หรือภาพจินตนาการ ทั้งรูปลักษณ์ อากัปกิริยา เครื่องทรง ป้าน และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อถึงองค์เทพ รวมถึง อาวุธประจำกาย สมชาย มนูจันทรัถ [5] กล่าวว่า การถ่ายทอดภาพองค์เทพในมิติความฝันนั้น ช่างวาดภาพ และช่างแกะกิมซิ้น ต้องมีทักษะฝีมือ มีความชำนาญขั้นสูงในการถ่ายทอดผลงานศาสนศิลป์ให้ตรงกับความคิดของผู้ว่าจ้าง องค์เทพบางองค์ไม่ปรากฏกิมซิ้นให้เห็นตามศาลเจ้า หรือไม่ปรากฏภาพวาดในตำรา แต่ปรากฏตามตัวอักษร เรื่องเล่า ตำนานในอดีต เพื่อนำมาถอดรหัสจากตัวหนังสือเป็นภาพ เป็นการสร้างกิมซิ้นในมิติใหม่

2) การเลียนแบบ/ต้นแบบ เป็นการสร้างจากการถ่ายทอด หรือการเลียนแบบ ช่างแกะกิมซิ้นจึงมักทำให้เหมือนกับการสำเนาต้นแบบภาพ หรือการเลียนแบบในลักษณะการจำลองแบบอุดมคติผสานกับจินตนาการ โดยใช้อัตลักษณ์เฉพาะตัวของช่างให้มีความเสมือนจริง หรือใกล้เคียงกับต้นแบบมากที่สุด ซึ่งในจังหวัดภูเก็ตมีช่างแกะสลักไม้กิมซิ้นอยู่เพียงไม่คนที่ยังคงรักษามรดกทางภูมิปัญญา และความเป็นเอกลักษณ์ของการแกะสลักไม้กิมซิ้น

2.2.2 องค์ประกอบด้านวัสดุ อุปกรณ์ และกระบวนการสร้างความหมายของกิมซิ้น

1) กระบวนการเริ่มต้นของการสร้างกิมซิ้นที่สร้างขึ้นด้วยไม้ในรูปแบบประติมากรรมรูปทรง 3 มิติ สอดคล้องกับคำว่า กิมซิ้น ที่แปลว่า “ร่างทอง” ได้ก่อความหมายทางสัญญะ ได้แก่ 1) อิดจั้ว แปลว่า “กระดาษ” หมายถึง “แบบร่าง” 2) “หยี่ถ้อ” แปลว่า “ดิน” หมายถึง “ปั้นดินปั้นรูป” และ 3) “ช่าฉา” แปลว่า “ไม้” หมายถึง “แกะสลักไม้” เป็นกิมซิ้น ชัชชัย รักเย้า [11] กล่าวถึงที่มาของการแกะกิมซิ้นว่า ได้มีนักบวชพุทธศาสนานิกายมหายานเดินทางมาสู่ประเทศจีนเข้ามาเผยแผ่ปรัชญาศาสนา ความเชื่อ รวมถึง ประติมากรรมรูปเคารพ ซึ่งมีส่วนสัมพันธ์กับศิลปะของอินเดียอย่างมาก ด้วยลักษณะรูปร่างผิวกายดั่งทอง จากอิทธิพลความเชื่อว่า องค์เทพเจ้ามีผิวกายสีทองดุจทองคำ สอดคล้องกับคำว่า “กิมซิ้น” แต่กระบวนการสร้าง กิมซิ้นมีการใช้วัสดุหลากหลายรูปแบบ หลายประเภท เช่น ทองคำ เงิน ทองเหลือง สำริด หยก หิน ปูน ไม้ เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นิยมทำด้วยไม้หอม ที่นิยมมากที่สุด คือ “ไม้เทพทาโร” ซึ่งคนภูเก็ตเรียกว่า “ไม้จวง” และ “ไม้จันทน์” เพราะเป็นไม้มงคล เป็นไม้เนื้อหอมที่เนื้อไม้มีคุณลักษณะพิเศษ หลักการเลือกไม้ให้ได้คุณภาพควรเลือกส่วนของลำต้น หรือกิ่ง แต่ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงขนาด ความสูง และความกว้างของกิมซิ้นด้วย

2) ขั้นตอน และกระบวนการประกอบสร้างกิมซิ้น ช่างแกะกิมซิ้นต้องรักษาศีลอย่างเคร่งครัด และก่อนแกะต้องชำระร่างกายให้สะอาด ด้วยเชื่อว่า การแกะสลักไม้กิมซิ้นถือเป็นกระบวนการที่ศักดิ์สิทธิ์ เพราะกิมซิ้นเป็นสัญลักษณ์ของรูปเคารพ ต้องยึดหลักการปฏิบัติตนที่ดีงาม มีการเบิกฤกษ์เนื้อไม้ที่ต้องดูฤกษ์ยาม คือ เป็นวันที่ตรงกับวันข้างขึ้น โดยนำท่อนไม้ที่ต้องการแกะสลักมาติดทองคำเปลวที่หน้าไม้ จุดธูป 3 ดอก เพื่อขอขมา ด้วยข้อความว่า *“ไม้ท่อนชิ้นนี้จะทำกระบวนการแกะสลักไม้กิมซิ้นถ้ามีผีสิงอะไรที่สิงสถิตอยู่ในท่อนไม้นี้ขอเชิญออกไปให้หมด”* การกล่าวลักษณะนี้เป็นการขอขมาด้วยความเชื่อว่า ไม้ทุกท่อนมีผีสางนางไม้สิงสถิตอยู่ จากนั้นจึงนำ “ยินจู้” ลักษณะคล้ายปูนแดงแต้มที่หัวไม้เพื่อไหว้บอกกล่าวขออนุญาตใช้ไม้นี้ในการแกะสลักรูปองค์เทพ แล้วใช้กระดาษกิ้มเผาไฟไล่ให้ทั่วเนื้อไม้ เพื่อทำความสะอาดหน้าไม้ [12]

ช่างแกะกิมซิ้นยังต้องอาศัยทักษะเชิงช่าง และต้องมีความรู้เรื่องประวัติ ภูมิหลังขององค์เทพ รวมถึง ความหมายที่ซ่อนอยู่ในป้าน หรือปางต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจลักษณะทางกายภาพขององค์เทพอย่างถ่องแท้ ซึ่งหลักของการแกะกิมซิ้นองค์เทพต้องแกะออกมาให้สมจริงเสมือนมีจิตวิญญาณ โดยอาศัยความศรัทธาที่มีต่อองค์เทพ และอาศัยหลักการทัศนธาตุประกอบด้วย นั่นคือ สัดส่วน ความสมดุลของร่างกาย และท่วงท่าลีลาที่ดูเป็นธรรมชาติ เครื่องแต่งกาย และสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นไปตามรูปแบบเทวลักษณะ สมชาย มนูจันทรัถ [5] กล่าวว่า รูปลักษณ์ อิริยาบถ กิมซิ้นขององค์เทพแต่ละองค์นั้นไม่ใช่แกะสลักตามความคิด หรือความรู้สึกส่วนตัว แต่ต้องยึดหลักการประติมานวิทยาลักษณะเดียวกับพระพุทธรูปปางต่าง ๆ ของไทย เป็นการสร้างขึ้นตามรูปแบบ หรือตามตำนานที่สามารถบ่งบอกความหมาย และที่มาขององค์เทพได้

3) การลงสี เทคนิค และลวดลายรูปสัญญะความหมาย สัญลักษณ์อันเป็นมงคล เป็นหัวใจสำคัญที่สื่อเสนอรูปแบบ และวิธีการในการสร้างทางกายภาพสู่การเชื่อมโยงทางความคิด เทคนิคการลงสี การใช้สี และการให้ความหมายของสีต่าง ๆ ต้องมีความสัมพันธ์ และมีนัยมิติของสีที่สื่อถึงกิมซิ้นขององค์เทพต่าง ๆ อันเป็นเทคนิคเฉพาะของช่าง เพราะสีสามารถบ่งบอกตำแหน่งขององค์เทพได้ พรพรรณ จันทโรนานนท์ [13] กล่าวถึงสีประจำธาตุทั้ง 5 ตามที่คนจีนได้จัดไว้ โดยมีความหมายดังนี้

“สีแดง” หมายถึง มงคล โชคลาภ รุ่งเรือง “ธาตุไฟ” ประจำ “ทิศใต้”

“สีเขียว” หมายถึง สีแห่งความเป็นนิรันดร และความสงบสุข “ธาตุไม้” ประจำ “ทิศตะวันออก”

“สีขาว” หมายถึง ความโศกเศร้า ความสงบ ความบริสุทธิ์ “ธาตุทอง” ประจำ “ทิศตะวันตก”

“สีดำ” หมายถึง สีแห่งการทำลาย ความลี้ลับ ซับซ้อน “ธาตุน้ำ” ประจำ “ทิศเหนือ”

“สีเหลือง” หมายถึง สีแห่งความสูงศักดิ์เรืองอำนาจ และเป็นสีประจำพระองค์จักรพรรดิ “ธาตุดิน” ประจำ “ทิศกลาง”

คนจีนเชื่อในเรื่องพลังของหยินหยางที่เป็นองค์ประกอบของทุกสรรพสิ่ง ก่อเกิดพระจันทร์ พระอาทิตย์ อันมีความสัมพันธ์กับธาตุทั้ง 5 สีทั้ง 5 ทิศทั้ง 5 เมื่อรวมกันกลายเป็นพลังอันยิ่งใหญ่ตามระบบจักรวาลที่เป็นกลไกสำคัญต่อการประจุความหมายผ่านรูปเคารพ

ภาพที่ 2 กระบวนการผลิตสร้างกิมซิ้นองค์เทพ

กิมซิ้นยังมีลวดลายรูปสัญญะ และสัญลักษณ์อันเป็นมงคลซึ่งตกแต่งประดับลวดลายบนรูปทรงของกิมซิ้นตามส่วนต่าง ๆ ทั้งแขนขา เสื้อผ้า และฐานรอง และมักปรากฏรูปมังกรอันแสดงถึงการมีพลัง เพราะคน

จีนถือว่า มังกรเป็นสัตว์ที่มีพลัง นอกจากนี้ ยังมีลายน้ำ ลายเมฆ ลวดลายจีนต่าง ๆ สมชาย มนูจันทรัถ [5] กล่าวว่า ช่างแกะสลักใช้เทคนิคการผสมสีกับกาวเข้าด้วยกัน การใช้หลอดเข็มฉีดยามาดัดแปลงเป็นเครื่องมือในการฉีดกาว เพื่อเขียนลวดลายบนกิมซิ้นให้สวยงาม และง่ายต่อการสร้างสรรค์ นอกจากนี้ ยังมีการปิดทองคำเปลวบนรูปทรงกิมซิ้น เพื่อใช้แทนสีเหลืองที่แสดงสัญญะทางความหมาย ด้วยความเชื่อที่ว่า สีทองเป็นสีของโลหะที่มีค่า จึงมีการปิดทองคำเปลวในตำแหน่งที่สำคัญ เช่น หมวก เสื้อคลุม เข็มขัด เป็นต้น อันเป็นจุดเด่นในงานประติมากรรมผ่านรูปเคารพที่ปรากฏสีทองในลวดลายเครื่องแต่งกายขององค์เทพ

4) ขั้นตอนการประจุความหมายของธาตุ และมวลสาร ขึ้นอยู่กับความเชื่อของผู้ที่นำกิมซิ้นไปบูชา ช่างแกะสลักกิมซิ้นจึงเจาะรูลึกไว้ที่ด้านหลังของกิมซิ้นเพื่อใช้ในการบรรจุธาตุ และมวลสารต่าง ๆ เพื่อให้ครบองค์ประกอบเบญจธาตุ ได้แก่ ไม้ ดิน น้ำ ไฟ และทอง โดยเชื่อว่า เป็นการเสริมพลังความศักดิ์สิทธิ์ของกิมซิ้น มีการบรรจุดิน และโลหะต่าง ๆ เช่น เหล็ก ทองแดง เพชรพลอย เฮียวฮู้น เป็นต้น เข้าไปในกิมซิ้น ดังที่ ยี่ เหล่าอินทร์ [14] ให้ข้อมูลว่า ผู้ที่จ้างแกะกิมซิ้นบางคนเชื่อว่า ในส่วนของธาตุดินต้องเป็นดินกลางหาว ดินที่ไม่มีหลังคาคลุม และเป็นดินที่ลอยขึ้นจากพื้นดินหรือดินของศาลเจ้าซึ่งถือว่าเป็นพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ธาตุน้ำได้มาจากน้ำฝนกลางแจ้ง หรือน้ำค้าง ส่วนธาตุทองได้มาจากแผ่นทองคำเหลว

5) กระบวนการสร้างความหมาย และการให้ความหมายของกิมซิ้นประติมากรรมรูปเคารพผ่านพื้นที่พิธีกรรม ก่อนนำกิมซิ้นไปบูชาต้องผ่านการประกอบพิธีเบิกเนตร เรียกว่า “เตี้ยมง่าน” เสมือนการทำพิธีเทวาภิเษก โดยเชื่อว่า ทำให้รูปแกะสลักไม้ธรรมดามีชีวิตชีวา กลายเป็นที่สถิตขององค์เทพอย่างสมบูรณ์ พิธีเบิกเนตรกระทำโดย “ม้าทรง” หรือ “กี่ต๋อง” เป็นผู้ทำหน้าที่ “ตัวกลาง” ระหว่างโลกมนุษย์กับโลกสวรรค์ขององค์เทพ เป็นเสมือนสะพานเชื่อมโลกทั้งสอง โดยมิติช่วงการประทับทรงจัดเป็นพิธีกรรมชั่วขณะหนึ่งของจิต ดวงวิญญาณองค์เทพเข้าไปครอบครอง และมีอำนาจขณะประทับทรง เป็นช่วงการแสดงปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์เทพที่เข้าไปมีอำนาจควบคุมจิตวิญญาณ และทับซ้อนภายในพื้นที่ร่างกายของมนุษย์ เพื่อการประกอบพิธีกรรมป้ายชิดแซ่ในงานประเพณีกินผัก

กระบวนการให้ความหมาย และประจุความหมายกิมซิ้น ด้วยการอัญเชิญดวงวิญญาณองค์เทพให้ประทับลงในกิมซิ้น เรียกว่า “ยิบสิน” ทำให้กิมซิ้นกลายเป็นรูปเคารพซึ่งเป็นตัวแทนความเป็นเทพที่มีพลังศักดิ์สิทธิ์ โดยองค์เทพที่ประทับร่างม้าทรง และฮวดกั้ว ซึ่งใช้กระจกเงาสะท้อนแสงไปยังกิมซิ้น เป็นการเปิดแสงสว่าง เป็นการเปิดรับกระแสพลังจิตวิญญาณ (Soul) และใช้พู่กันจีนในการแต้มจุดด้วย “อ๋างอิมจู้” เป็นหมึกสีแดง ตามตำแหน่งสำคัญต่าง ๆ บนกิมซิ้น เช่น ตา หู จมูกปาก มือ เท้า เป็นต้น พร้อม ๆ ไปกับการกล่าวคำเบิกเนตร

รูปแบบ และวิธีการของการนำเสนอประติมากรรมผ่านรูปเคารพเพื่อตอบสนองผู้ที่เคารพบูชากิมซิ้นขององค์เทพ มีการถ่ายทอดเป็นนัยเชิงความหมายมายาคติกับความหมายสัญญะที่สื่อทางวัตถุรูปเคารพกิมซิ้นขององค์เทพ ดังนี้

1) ประติมากรรม เป็นเทคนิคที่แทนนัยยะของมายาคติ “วัตถุ” และวัตถุรูปเคารพกลายความหมายทางสัญญะ “ความเป็นเทพ” ของ “กิมซิ้น” และฐานรองประติมากรรมแทนความหมายของ “พื้นที่ว่าง” (Space) ของสัญญะพื้นที่ของเทวโลก

2) มวลสารต่าง ๆ และทองคำเปลว เป็นวัสดุที่สื่อแทนความหมายทางสัญญะ และมายาคติ “ความเชื่อ พิธีกรรม”

3) คติความเชื่อ ภูมิหลัง เหตุการณ์เรื่องราวขององค์เทพ สื่อแทนความหมายทางสัญญะ “แก่นสาร – เนื้อแท้ - ธรรม”

ดังนั้น กิมซิ้นจึงเป็นรูปแบบคติความเชื่อซึ่งเป็นเทวลักษณะทางอุดมคติในเชิงศิลปะทางสุนทรียภาพเฉพาะตัวที่ประกอบไปด้วยคุณค่าแห่งความงาม ความดี และความจริง อันเป็นลักษณะที่แสดงออกทางกายภาพในรูปลักษณ์ นิ่ง สงบ แต่แฝงด้วยพลานุภาพด้านอารมณ์ ความรู้สึก และสุนทรียะดังภาพต่อไปนี้

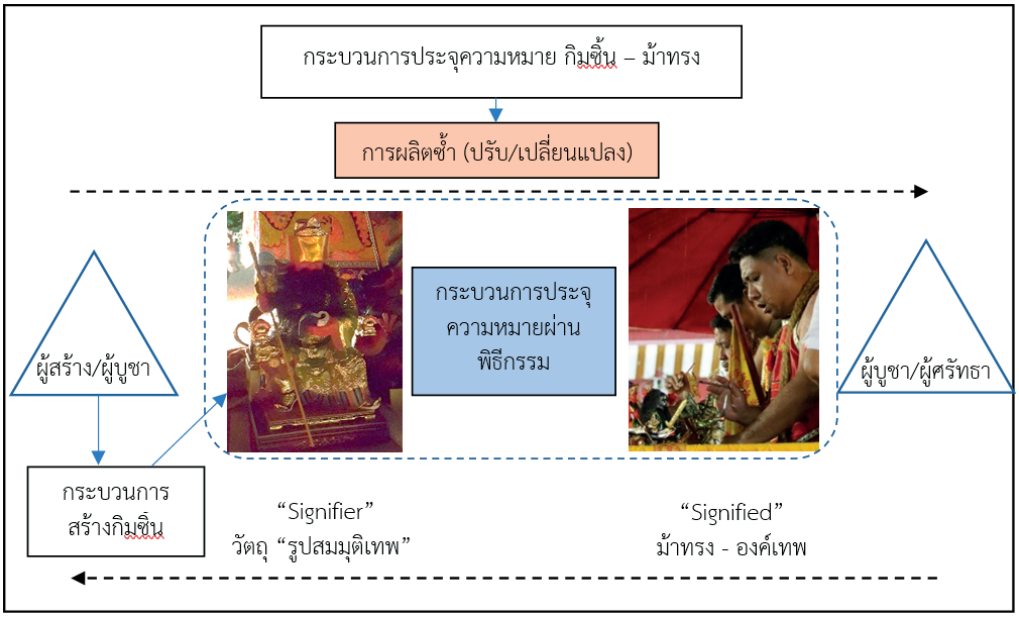

ภาพที่ 3 กิมซิ้นกับกระบวนการประจุความหมาย

3. กิมซิ้น : บริบทในพื้นที่พิธีกรรมของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต

กิมซิ้น ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของศาลเจ้า ซึ่งเป็นพื้นที่สำหรับการประกอบพิธีกรรมร่วมกันของผู้คนที่มีความเชื่อ ความศรัทธาต่อองค์เทพต่าง ๆ ทุกศาลเจ้า จึงมีกิมซิ้นขององค์เทพหลายองค์ ส่วนใหญ่เป็นกิมซิ้นองค์เทพที่ผู้คนทั่วไปรู้จักกันเป็นอย่างดี หรือองค์เทพที่มีความสำคัญสำหรับการประกอบพิธีกรรมหลัก ๆ เช่น องค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย องค์เทพตงต๋านหง่วนโส่ย องค์เทพเฮียบเที้ยนไต่เต่ เป็นต้น และอาจมีกิมซิ้นที่ไม่เป็นที่รู้จักของผู้คนมากนักร่วมอยู่ด้วย ปรีดา เอกผล [15] ให้ข้อมูลว่า สามารถพบเห็นกิมซิ้นองค์เทพจำนวนมากทั้งที่รู้จัก และไม่รู้จัก รวมถึง ลักษณะองค์เทพปางต่าง ๆ ในงานประเพณีกินผัก โดยมีผู้คนอัญเชิญกิมซิ้นจากตั๋ว (แท่นบูชา) ที่บ้านเรือนตนเอง ไปประดิษฐานไว้ที่ตั๋วของศาลเจ้า เป็นการนำกิมซิ้นเข้าร่วมงานประเพณีกินผักตลอดช่วงเวลา 9 วัน วันที่ 1- 9 เดือน 9 ตามจันทรคติจีน

ทั้งนี้ มีการอัญเชิญกิมซิ้นของผู้คนที่บูชาเข้าร่วมขบวนแห่ใน “พิธีกรรมอิ้วเก้ง” เพื่อไปประกอบพิธีกรรมเฮี้ยวโห้ยหรืออัญเชิญไฟศักดิ์สิทธิ์ ที่มักกระทำในพื้นที่สาธารณะบริเวณริมทะเลไปตามท้องถนนด้วย และ “พิธีกรรมโก้ยโห้ย” (ลุยไฟ) มีการอัญเชิญกิมซิ้นขององค์เทพผู้เป็นประธานประดิษฐานบนตั๋วเช่นกัน ซึ่งเชื่อว่า

การนำกิมชิ้นองค์เทพเข้าร่วมในพิธีกรรมอันศักดิ์สิทธิ์เป็นการช่วยเพิ่มพลานุภาพให้องค์เทพที่สถิตอยู่ในกิมชิ้นนั้นด้วย นับเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมในลัทธิพิธีของคนไทยเชื้อสายจีนผ่านพิธีกรรมในประเพณีกินผักที่ได้สร้างพื้นที่ของเกาะภูเก็ตกลายเป็น “พื้นที่ศักดิ์สิทธิ์” พื้นที่ประดิษฐ์เฉพาะเพื่อการประกอบพิธีกรรม

สรุปและการอภิปรายผล

จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่า กิมชิ้น วัตถุรูปเคารพที่เกิดจากคติความเชื่อเรื่องค์เทพ และคุณงามความดีเบื้องหลังของความเป็นมนุษย์หรือบุคคลสำคัญของแผ่นดิน จึงได้รับการยกย่องในฐานะ “ความเป็นเทพ” ซึ่งในจังหวัดภูเก็ตมีกิมชิ้นจำนวนมาก ที่คนจีนและคนไทยเชื้อสายจีนเคารพ ศรัทธา ซึ่งการศึกษาครั้งสามารถสรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

1. กิมชิ้น : คติความเชื่อของคนจีน และคนไทยเชื้อสายจีนในจังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาพบว่ากลุ่มคนจีนเป็นตัวแปรสำคัญต่อการสร้างสังคมในพื้นที่ในช่วงแห่งการสร้างตัวตนให้เกิดเป็นพื้นที่ทางอัตลักษณ์ที่ได้สรรค์สร้างคติความเชื่อองค์เทพต่าง ๆ หรือเฮี้ยวโห้ย (ผงธูป) และวัฒนธรรมประเพณีที่นำติดตัวมาให้เกิดเป็นรูปธรรมในพื้นที่ภูเก็ต และส่งต่อมายังลูกหลานที่ได้ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัยของสังคม นำไปสู่การสร้างศาลเจ้าเล็ก ๆ และนำกิมชิ้นองค์เทพประดิษฐานเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำชุมชน เพื่อการเคารพบูชา และการใช้ศาลเจ้าอันศักดิ์สิทธิ์เป็นสถานที่ประกอบพิธีกรรมให้เป็นพื้นที่แห่งจินตนาการเพื่อรำลึกถึงอดีต โดยมีกิมชิ้นขององค์เทพเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนซึ่งเป็นตำแหน่งศูนย์กลางของพิธีกรรม และประเพณี

2. กิมชิ้น : กระบวนการสร้างรูปลักษณ์ที่เป็นตัวหมาย และการประจุความหมาย จากการศึกษาพบว่า “กิมชิ้น” เป็นวัตถุมงคลในรูปแบบประติมากรรม มีลักษณะสามมิติ ลอยตัวที่ทำวัสดุจากไม้มงคล มีวิธีการผลิตหลากหลายรูปแบบ มีการ “ผลิตสร้าง” และ “การประจุ” ความหมายเชิง “สัญญะ” โดยองค์เทพประทับทรงในม้าทรงเพื่อสร้างความหมายให้มีสถานะเป็นรูปเคารพที่เป็นเสมือนสมมุติเทพหรือตัวหมาย และตัวถูกหมายขององค์เทพเพื่อตอบสนองผู้ที่เคารพบูชากิมชิ้นขององค์เทพ ซึ่งได้ถ่ายทอดเป็นนัยเชิงความหมายมายาคติ “ความเชื่อ พิธีกรรม” กับความหมายสัญญะที่สื่อเทวลักษณะทางอุดมคติ เพื่อก่อเกิดความเป็นเทพที่ศักดิ์สิทธิ์และมีพลังพลานุภาพให้แก่กิมชิ้น

3. กิมชิ้น : บริบทในพื้นที่พิธีกรรมของงานประเพณีกินผักในจังหวัดภูเก็ต จากการศึกษาพบว่ากิมชิ้นเป็นศาสนวัตถุรูปเคารพซึ่งอยู่ในตำแหน่งกึ่งกลางระหว่างโลกมนุษย์กับเทวโลก อันเป็นสัญลักษณ์ของการเคารพบูชา ความศรัทธาในการประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีกินผักของจังหวัดภูเก็ต

ผลการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่า ความเชื่อความศรัทธาต่อองค์เทพ ผสานกับความเจริญในยุคโลกาภิวัตน์ ทำให้มีกิมชิ้นจำนวนมากที่ประดิษฐานในบ้านเรือนผู้คน และในศาลเจ้าต่าง ๆ ซึ่งมีทั้งกิมชิ้นองค์เทพที่ผู้คนทั่วไปไม่เคยรู้จักมาก่อน และกิมชิ้นที่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป โดยมีป้านหรือปาง และลวดลายองค์ประกอบต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปอย่างหลากหลาย อันเป็นสัญญะเฉพาะตัวขององค์เทพนั้น ๆ การประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ ในงานประเพณีกินผัก กิมชิ้นถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องปรากฏบนตั่วหรือแท่นบูชา เพราะเป็นเสมือนตัวแทนขององค์เทพทั้งหลายในสรวงสวรรค์ที่มาเข้าร่วมในพิธีกรรม โดยกิมชิ้นขององค์เทพที่มักปรากฏในทุก ๆ พิธีกรรม คือ กิมชิ้นองค์เทพตงต๋านหง่วนโส่ย ถือว่าเป็นแม่ทัพกองกลาง และกิมชิ้นขององค์เทพเตียนฮู่หง่วนโส่ย ผู้เป็นประธานการจัดงาน หรือกิมชิ้นขององค์เทพที่ได้รับการมอบหมายให้เป็นประธานการจัดงานแทน นอกจากนี้ในพิธีอิ้วเก้ง กิมชิ้นองค์เทพต่าง ๆ ถูกนำไปประดิษฐานบนไท้เปี๋ย หรือเกี้ยวหามขนาดเล็ก

เพื่อให้ผู้คนทั่วไปได้ร่วมสักการะ และยังเป็นจุดเด่น (Highlight) ที่ผู้คนจำนวนมากมีการจุดประทัด

จากการศึกษากระบวนการสร้างตัวหมาย และการให้ความหมายของกิมซิ้นซึ่งเป็นเป็นประติมากรรมตัวแทนองค์เทพเจ้าของจีน ทั้งเทพในศาสนาเต๋า ขงจื้อ และพุทธศาสนานิกายมหายานที่บรรพบุรุษชาวจีนในจังหวัดภูเก็ตนำติดตัวมาเมื่อครั้งอพยพย้ายถิ่นฐานมาอาศัยอยู่ในเมืองภูเก็ต เพื่อการกราบไหว้บูชา จึงถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจผู้คนให้ประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีงาม ด้วยเชื่อว่า องค์เทพช่วยคุ้มครองป้องกันภัย ดังนั้น กิมซิ้นประติมากรรมรูปเคารพถือเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ โดยเฉพาะ การเป็นสัญญะแทนองค์เทพที่เคารพนับถือ สอดคล้องกับที่ อรศิริ ปาณินท์ [16] กล่าวถึงรูปสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อความหมายแทนคำพูด คำอวยพรว่า จีนเป็นชาติที่มีลักษณะที่น่าสนใจ และน่าศึกษา เพราะจีนเป็นชาติที่มีอารยธรรม และวัฒนธรรมของตนเองมาเป็นระยะเวลานาน แม้แต่รูปสัญลักษณ์ที่ปรากฏในวัดจีน เช่น วัดเล่งเน่ยยี่ ที่มีรูปสัตว์ “มังกร” ปรากฏอยู่จำนวนมาก ทั้งผนังของวิหาร ฐานที่บูชาทุกแห่ง ยอดของซุ้มที่ประดิษฐานรูปของเทพก็มีลวดลายมังกรพันกันเต็มไปหมด ส่วนในพระอุโบสถมีรูปสัญลักษณ์มังกรปรากฏอยู่เช่นกัน ตั้งแต่เสา ผนัง เพดาน ฐานที่บูชา ยอดของที่บูชา และยังแทรกอยู่ในลวดลายอื่น ๆ เป็นต้น ทั้งนี้ เพราะมังกรเป็นสัตว์สัญลักษณ์ของความเจริญ ความร่ำรวย ความมียศฐานบรรดาศักดิ์ ความเป็นอมตะ

การศึกษาครั้งนี้ยังสอดคล้องกับกระบวนการสร้างรูปเคารพจากการศึกษาของนุสรา จิตตเกษม [17] ว่า กระบวนการสร้างรูปเคารพที่สืบทอดตามคติความเชื่อผีบรรพบุรุษที่นับถือศาสนาพราหมณ์ – ฮินดู และพุทธศาสนา ผ่านกระบวนการสร้างพิธีกรรมเช่นสรวง ฤกษ์ยาม และการสร้างความหมายผ่านบุคคล ทำให้ปรากฏเป็นรูปเคารพที่มีความหมาย แสดงถึงความนิยมในรูปแบบความงามที่ย้อนอดีตตามพุทธลักษณะ เป็นสัญญะที่สื่อแสดงรูปแทนพระพุทธเจ้าด้วยการประกอบพิธีกรรมที่เชื่อว่า ทำให้รูปเคารพเกิดความศักดิ์สิทธิ์ และเป็นพื้นที่แสดงตัวตนที่สะท้อนภาพของสังคมไทย และสอดคล้องกับการศึกษาของณัชธัญนพ สุกใส [18] เรื่อง “กระบวนการสร้างความหมายและมูลค่าของจตุคามรามเทพในบริบทสังคมแบบพาณิชย์” สรุปได้ว่า กระบวนการผลิตวัตถุมงคลจตุคามรามเทพที่สื่อรูปสัญญะ และความหมายสัญญะ การใส่ความหมายว่า เป็นศักดิ์สิทธิ์ ขลัง แต่รูปสัญญะดังกล่าว คือ การใส่รหัสเพื่อการถอดความหมาย ซึ่งการถอดความหมายผู้ถอดความหมายย่อมได้ความหมายที่ต่างกัน จนกลายมาเป็นสินค้า และสินค้าเชิงสัญญะ และเปลี่ยนความหมายจากการเป็นเพียงสิ่งศักดิ์สิทธิ์สู่การเป็นสินค้าที่มีความศักดิ์สิทธิ์ เพิ่มมูลค่าให้กับวัตถุมงคลจตุคามรามเทพในบริบททางเศรษฐกิจ และวัฒนธรรมของจังหวัดนครศรีธรรมราช

กิมซิ้น ประติมากรรมรูปเคารพจึงเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏบนพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์ ที่แสดงออกผ่านความทรงจำ เรื่องราว และผ่านวัตถุทางวัฒนธรรมที่สามารถประกอบสร้างความมีตัวตนทั้งของปัจเจก และของชุมชน ทำให้เกิดแรงผลักที่กระตุ้นให้กระทำบางการอย่างร่วมกัน ทั้งนี้ เชื่อว่าได้ก่อให้เกิดประโยชน์ หรืออำนวยความเป็นสิริมงคลแก่ตน และครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

1. กิมซิ้นองค์เทพเจ้าจีน นอกจากเป็นประติมากรรมรูปเคารพที่คนไทยเชื้อสายจีน และเชื้อสายอื่น ๆ ที่มีความศรัทธาจัดสร้างขึ้นไว้สักการะบูชาแล้ว ยังเป็นผลงานทางศิลปกรรมที่ทรงคุณค่า อันสื่อความหมาย ความงาม และสัญญะที่น่าสนใจ โดยเฉพาะ การแกะสลักกิมซิ้นโดยช่างท้องถิ่นที่มีระเบียบแบบแผน และขั้นตอนตามความเชื่อ จึงควรส่งเสริมให้มีการศึกษาเรียนรู้ อนุรักษ์ เพื่อประโยชน์ทางวิชาการ และเพื่อสร้าง

อัตลักษณ์ตามความเชื่อของผู้คนในท้องถิ่นให้ปรากฏ และดำรงอยู่ตลอดไป

2. คติความเชื่อ พิธีกรรมของกระบวนการสร้างกิมซิ้น และการให้ความหมายของกิมซิ้น เป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏในพื้นที่พิธีกรรมในงานประเพณีกินผัก ที่เป็นประโยชน์ต่องานด้านต่าง ๆ ของกลุ่มคนไทยเชื้อสายจีนที่มีความสัมพันธ์กันในสังคมไทย เช่น ประติมากรรม ภาษา พิธีกรรม เป็นต้น จึงควรมีการอนุรักษ์สืบสานให้ยังคงดำรงอยู่

3. ความเชื่อเป็นสิ่งที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คน ดังจะเห็นว่า ความเชื่อที่มีมาเมื่อครั้งอดีตได้ส่งผลต่อการเกิดขึ้น และการดำรงอยู่ของประเพณีกินผักจากรุ่นสู่รุ่น รวมทั้ง ส่งผลต่อการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องตามครรลองครองธรรม ตามแบบอย่างองค์เทพที่มีคุณงามความดีซึ่งอยู่เบื้องหลังความเป็นมนุษย์หรือการเป็นบุคคลสำคัญของแผ่นดิน ดังนั้น จึงควรปลูกฝังให้เยาวชนเห็นคุณค่าของความเชื่อที่นำไปสู่การธำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่ดีงาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการหล่อหลอมจิตใจให้ผู้คนได้ประพฤติปฏิบัติตาม

เอกสารอ้างอิง

[1] Boonmee, T. (2008). *Ferdinand de Saussure's Revolution of Postmodernism*. Bangkok: Vibhasa. (In Thai)

[2] Soonpongsri, K. (2008). *Chinese Art History* (3rd ed.). Bangkok: Chulalongkorn University. (In Thai)

[3] Santasombat, Y. (2005). *Power, Space and Ethnic Identities : Cultural Politics of Nation – State in Thai Society*. Chiang Mai: Faculty of Social Sciences. (In Thai)

[4] Chuenpimonch, S. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Jui Dtui Dtao Bo Geng Shrine, Ranong Road, Talat Nuea District, Mueang County, Phuke Provincet. October 8-10, 2018. (In Thai)

[5] Manujantarat, S. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Jui Dtui Dtao Bo Geng Shrine, Ranong Road, Talat Nuea District, Mueang County, Phuke Provincet. October 8-10, 2018. (In Thai)

[6] Baudrillard, J. (1981). *Simulacres et Simulation*. Paris: Galilee.

[7] Watanamahat, K. (2011). *Guide to Worshiping God* (3nd ed.). Bangkok: Sangsan Book. (In Thai)

[8] Barthes, R., & Prachakul, N. (2008). *Myth*. Bangkok: kobfai. (In Thai)

[9] Feungfusakul, A. (2003). *Identity, Theory and Conceptual Review.* Bangkok: The National Research Council of Thailand. (In Thai)

[10] Singyabuth, S. (2003). *Visual Arts Review*. Bangkok: Odeon Store. (In Thai)

[11] Rakyaw, C. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Wichit Songkram Road, Kathu District, Kathu County, Phuke Provincet. December 25, 2018. (In Thai)

[12] Buthlop, T. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Tarn Tong Villa, Wichit District, Mueang County, Phuke Provincet. June 15, 2018. (In Thai)

[13] Juntaronanont, N. (2003). *The Chinese Way.* Bangkok: praphansarn. (In Thai)

[14] Lawin, Y. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Sam-Ong Hu Shrine, Choeng Thale District, Thalang County, Phuket. Phuke Provincet. October 15-18, 2018. (In Thai)

[15] Aekphol, P. (Interviewee), Pinnukul, P. (Interviewer), Address: Jui Dtui Dtao Bo Geng Shrine, Ranong Road, Talat Nuea District, Mueang County, Phuke Provincet. October 15-16, 2018. (In Thai)

[16] Panin, O. (1987). The symbolism Represents Various Meanings in Chinese Temples, *NAJUA: Architecture, Design and Built Environment Faculty of Architecture*, *7*, 80-104. (In Thai)

[17] Jitakasem, N. (2015). *Significance Creation for Gigantic Religious Object of Worship Between 1991-2014.* Unpublished Ph.D. Dissertation. Burapha University. (In Thai)

[18] Suksai, N. (2009). *The process of meaning and value creations of Jatuakarmramathep in the contexts of commercial society*. Unpublished Master's Thesis. Walailak University. (In Thai)